

ство већег ангажовања још неки историјчари и јавних радника који истражују ову значајну област наше прошлости. И поред тога што је било и претјераног уситњавања појединачних тема, очигледна је оријентација наших историчара на комплексније проучавање ових аспеката наводноослободилачког рата и револуције. Читава плејада младих научника која данас ради у институтима и заводима за изучавање радничког покрета нарочита Југославије, а која се бројношћу и квалитетом радова представила и

овом научном скупу, обећава да ће много трудања ослободилачког рата и револуције добити благовремено научну оцјену и обраду. Према замисли организатора, материјали са овог научног скупа биће објављени у посебном зборнику, па ће на тај начин бити доступни научним радницима — историчарима, социолозима, филозофима, једном рјечју свима људима који су револуционарним zbивањима 1941. године видје извор за своју дјелатност.

Зоран Ласкић

ИЗВЈЕШТАЈ О РАДУ ИСТОРИЈСКОГ ИНСТИТУТА У ТИТОГРАДУ У 1966. ГОДИНИ

Органи управљања

Радна заједница Института и Радна заједница са представницима друштвене заједнице успјешно су рјешавала питања установе.

У току године одржано је 12 сједница, од којих 4 са представницима друштвене заједнице. Рјешавано је о свим питањима из надлежности ових органа (донесен Статут, програм рада и финансијски план за 1966. годину, извршен избор чланова за Научно вијеће, избор радника на радно мјесто шефа опште службе, референта за мемоарску грађу, дактилографа и курвира, донесено неколико одлука и закључака који су од значаја за проширивање и усавршавање самоуправних односа у радној организацији, утврђивање тромјесечни планови рада и вршене анализе њихових извршења, донесени су Одлука о систематизацији радних мјеста, Правилник о расподјели личних доходака радника, Одлука о примјени фактора корекције, донесен правилник о коришћењу средстава Фонда за научна истраживања, утврђен Правилник о међусобним дужностима и правима која преистичу из удружења рада, одлучивано о штампању и тиражу издања Института и другом).

Управни одбор је у току 1966. године одржао 13 сједница, на којима су разматрани сви предлози,

одлуке, нацрти, правила, правилници, предлози финансијских планова, завршних рачуна, планова рада и извјештаје о њиховом извршењу.

Управни одбор је припремао сав материјал за Радну заједницу и успјешно рјешавао ова питања која су у његовој надлежности.

Научно вијеће

Научно вијеће изабрано је 12. IX 1966. на сједници Радне заједнице са представницима друштвене заједнице. У његов састав ушло је 7 научних радника (др Томица Никчевић, др Бранко Павићевић и др Бранко Петрановић — из Београда, Милош Милошевић — из Котора и др Драго Вујовић, Радоје Пејковић и др Ђоко Пејковић — радници Института).

У току 1966. Научно вијеће је одржало једну сједницу на којој је разматран план научноистраживачког рада Института за 1967. годину, примљен за штампу рад *Индустрија за прераду дрвета у Црној Гори 1873—1941. године*, одређени рецензенти за радове: *Црна Гора под аустроугарском окупацијом 1916—1918. године*, *Просвјетни и културни развитак у Црној Гори 1851—1918*, дат предлог о избору два радника института у звање вишег научног сарад-

ника и одређени рецензенти за избор једног радника у звање научног сарадника предложена Радној заједници начелна одлука о великим ауторских хонорара за издања Института.

Унутрашња организација

У четири сектора Института у току 1966. године радило је 20 радника (један радник је примљен у августу, а два у октобру 1966).

У два научна одјељења радило је 9 научних радника, а за објављивање неких научних радова повремено су ангажована два радника из Архива за раднички покрет.

У Архиву за раднички покрет била су 4 стална радника, а један је на основу уговора о прањачко-прањачком односу обављао одређене задатке.

У сектору општих и рачуноводствених послова било је 6 радника, а у библиотеци је радио само један радник — књижевничар.

Научни радници Института (них 3) провели су у току године 424 дана на научноистраживачком раду у архивима: на Цетињу, у Београду и Москви.

I одјељење

За тему *Државно уређење Црне Горе 1851—1878* (аутор Радомир Јовановић) прикупљени су подаци у библиотекама и архивима у Цетињу, Београду и Москви. Јовановић је у „Историјским записима“ објавио обимнији рад *Разграничење Црне Горе и Турске 1858. године*.

За рад *Извршење одлуке Берлинског конгреса о Црној Гори* (аутор Новак Ражнатовић) исписиван је материјал из фондова Архива Црне Горе, Архивског одјељења Државног музеја на Цетињу.

Завршен је рад *Просвјетни и културни развитак у Црној Гори 1851—1916*, чији је аутор др Ђоко Пејовић. Пејовић је систематизовао дио прикупљене грађе за рад *Стање на Црногорско-турској граници 1878—1912. године*.

Пиоан је рад *Шумарство и шумарска политика и ловство у бившој црногорској држави* (аутор др Душан Вучковић), који ће бити завршен до 1. VII 1967.

За рад *Односи Црне Горе и Француске 1860—1914*, чији је аутор др Димо Вујовић, написан је дио текста који обухвата односну проблематику за период до 1864.

За тему *Односи Црне Горе и Србије 1903—1914* (аутор др Новица Ракочевић) углавном су завршена истраживања на Цетињу и обављен дио истраживања у Београду. Ракочевић је истовремено вршио истраживања и за тему *Црна Гора у плановима Аустро-Угарске 1903—1914*. Он је објавио већи чланак *Ловћенски одред у првом свјетском рату*.

Научни радници овог одјељења радили су на припремању за штампу радова: *Индустрија за прераду дрвета у Црној Гори 1873—1941* (др Душан Вучковић) и *Аустроугарска окупација Црне Горе* (др Новица Ракочевић). Написали су неколико мањих радова и објавили их у разним часописима.

II одјељење

За рад под насловом *КПЈ у Црној Гори 1919—1929. године* (аутор Јован Бојовић) обављена су истраживања у Архиву за раднички покрет Института.

Углавном је завршен рад *Четнички и федералистички покрет у Црној Гори 1941—1945*, чији је аутор Радоје Пајовић. Пајовић је написао мањи сителитички рад под насловом *Преглед НОР-а и револуције у Црној Гори*, који ће бити штампан у чехословачком часопису *Slovenský přehled*.

Рад *Стара Црна Гора у народноослободилачком покрету* (аутор Ђуро Вујовић) углавном је завршен. Вујовић је припремио за штампу већу расправу под насловом *Лијеве грешке КПЈ у Црној Гори у првој години народноослободилачког рата*.

Славко Сташивић је вршио први одбир докумената за зборник под насловом *Грађа за историју*

радикалног покрета у Црној Гори за период 1918—1941.

Стољни сарадници Института радили су на темама: *Жене Црне Горе у револуционарном покрету 1918—1945* (група аутора), *Народна власт у Црној Гори 1941—1945* (аутор Зоран Јакић) и на библиографској црногорске штампе 1918—1941 (аутор Васо Јововић).

Радници овог одјељења написали су у току године 7 мањих радова и објавили или у часописима или читали на конгресима и научним скуповима.

Осим на крупнијим научноистраживачким задацима, научни радници Института били су ангажовани и у раду неколико конгреса, научних окупова, семинара и јубиларних скупова.

У новембру 1966. Институт је у Титограду организовао научни скуп посвећен 25-годишњици устанка црногорског народа. На скупу је поднесено 15 научних саопштења, од којих су научни радници Института поднели 5 (Ј. Вујовић, др Д. Вујовић, Ђ. Вујовић, Р. Пајовић и С. Станишић).

Материјал са овог окупа објављен је у *Историјским записима*.

На научном скупу који је у децембру одржан у Београду три научна радника Института поднела су научна саопштења (Ђ. Вујовић, Р. Пајовић, С. Станишић).

Научни радници Института били су ангажовани у одбор за прославу педесетогодишњице мојковачке битке, одржали неколико предавања, а један радник (др Н. Ракочевић) написао је увод за књигу *Мојковачка врата*.

На конгресу балканолога у Софији Институт је представљао Ј. Бјовић, који је тамо поднео научно саопштење.

Представник Института (Р. Пајовић) одржао је слушаоцима Семинара за професоре историје у Вараждину предавање о специфичностима НОП-а у Црној Гори.

Четири научна радника Института узела су учешћа у завршној дискусији о прегледу историје СКЈ, која је одржана у Београду.

Научни радници Института ангажовани су у многим акцијама vezanim за прославу 50-годишњице

октобарске револуције у нашој земљи.

Представник Института је ангажован у припреми југословенског научног скупа који ће бити посвећен октобарској револуцији и на коме ће научни радници из Института поднети два саопштења.

Преко овојих представника Институт је ангажован у раду три редакције које припремају: зборнике сјећања учесника октобарске револуције, зборник докумената о прославама октобарске револуције у Црној Гори и зборник докумената о Југословенима у октобарској револуцији.

Научни радници Института били су ангажовани у разним друштвено-политичким акцијама, организацијама и стручним удружењима — Комисији за историју Савезног савјета за координацију научних дјелатности, Југословенској националној комисији за историјске науке, управи Савеза историјских друштва СФРЈ, Архивском савјету СФРЈ, управи Друштва историчара СРЦГ, управи Друштва архивиста СРЦГ, Комисији за борачке традиције Савеза удружења бораца НОР-а СРЦГ, Историјској комисији ЦК СК Црне Горе (која је постојала), Редакцији *Историјских записа*, Редакцији *Историје Црне Горе*, редакцијама зборника о заробљеничким логорима, *Југословенском историјском часопису* и др.

Институт је у пољу 1966. године одржао низ контаката са разним институцијама које се баве појединим питањима из црногорске историје и изучавањем радикалног покрета. Институт је члан Координационог одбора Института за изучавање историје радикалног покрета и СКЈ и активно учествује у раду тога одбора.

Студијским пројектом „Историја радикалног покрета и СКЈ“ предвиђено је да се из историје КП и револуције у Црној Гори обради 14 тема.

Институт сматра да сарадња са разним институцијама у земљи треба да добије још конкретније видове, како би се боље координирао рад и искористиле све снаге и могућности за потпуније изучавање наше прошлости.

Издавачка дјелатност

У 1966. години припремљена су четири броја *Историјских записа* на 48 штампаних табака, од којих су два изашла у току године. Објављени су текстови о различитим питањима, углавном црногорске историје. Свеске садрже највише радова о питањима дипломатске и ратне историје. У радовима су обрађивани догађаји са различитом тематиком из неколико вјекова (XVI — 1; XVII — 2, XIX — 7; XX — 21, од којих 16 са темама народноослободилачке борбе). У обзор су узети већи и мањи радови, према рубрикама часописа. Поред овога, у часопису су објављени прикази на три књиге, од којих су двије са тематиком НОБ-е, као и информације о 13 нових књига о разним питањима.

Посљедњи број овога годишња посвећен је 25-годишњици устанка црногорског народа 1941.

Тираж часописа износио је 1200 примјерака. 533 примјерка иду сталним претплатницима у земљи, а 37 претплатницима из иностранства. Замјена часописа обавља се са 40 институција у земљи и 45 у иностранству (СССР — 4, Француска — 6, САД — 3, Чехословачка — 4, Румунија — 4, Пољска — 3, Западна Нјемачка — 3, Велика Британија — 3, Бугарска — 2, Италија — 2, Аустрија — 2, Холандија — 2, Албанија — 1, Мађарска — 1, Норвешка — 1).

Архив за раднички покрет

У току 1966. године сребрена је праћа СК Андријевића, СК Бар и Цетиње и праћа ЦК КП Црне Горе за 1949. годину. Извршен је шпри и ужи одбир докумената за публиковање за период 1918 — 1941. године.

Ламинирано је 490 докумената за период 1918—1941. године, а фотомикширано је 250 страница докумената из Архива радничког покрета Југославије. Прекуцано је и савјешно мањешине страница страница докумената. Припремљена су вјештања часописа октобар-

ске револуције из Црне Горе и одабрана докумената о прослављању годишњице октобарске револуције од 1917. до 1945. године у нашем, Которском и Дубровачком архиву. Микрофилмовано је око 2.000 страница докумената из периода 1918 — 1945. године за потребе АРПЈ. Микрофилмовано је и три прекуцано за потребе Завичајног музеја у Даниловграду, Музеја револуције народа Југославије, Удружења ишпанских бораца и изложбу „Позориште у НОР-у“ у преко 500 страница докумената.

Радовно су пружане услуге научним радницима и заинтересованим институцијама из земље. Током године 8 научних радника са стране боравило је у Архиву ради научноистраживачког рада. Радовно је одржан контакт и сарадња са сродним институцијама у земљи и подручним ретистратурама.

Библиотека

У току 1966. године фонд библиотеке је увећан са 214 књига и са 420 свесака периодике, тако да она сада располаже са 15.308 књига и 2.778 свесака периодике. Сва пријона је инвентарисана и обрађена по правилима азбучног каталога. За азбучни каталог откуцано је 5.000 каталогских листића. Радовно је израђена библиографија издања.

Библиотеку је у току 1966. године користило 20 људи, а на читање је издато 1.700 књига.

Општа служба и рачуноводство

У току 1966. године ове службе су обављале све управно-правне, кадровске, опште и рачуноводствено-комерцијалне послове у Институту. Припреман је материјал за сједнице органа управљања и Научног вјећа, израђени су напри Сталута и низа правилника, рађени извјештаји, завршни рачун, финансијски планови, раз-

ни уговори, вођена евиденција у области рада, обављени послови преузимања и експедиције издања и у том циљу ангажовани аквизитери, вођена брига о имовини. Ова служба проводила је у живот све закључке и одлуке органа управљања.

Средства која су добивена од Републичког фонда за финансирање научних дјелатности омогућила су да се план научно-истра-

живачког рада Института несметано остварује; али средства за издавачку дјелатност, осим за часопис *Историјски записи*, нијесу била обезбијеђена, мада има неколико рукописа спремљених за публиковање.

Институт још није ријешао стамбени проблем својих радника, нити у потпуности питање радних просторија установе.